

Hartfalen en aritmieën

Babs van Gageldonk, AIOS cardiologie, Hagaziekenhuis
B.vangageldonk@hagaziekenhuis.nl

Hartfalen

Prevalentie 1-2% in volwassenen

- 1 % personen <55 jaar
- >10% personen >70 jaar

HFrEF 60%

HFmrEF 24%

HFpEF 16%

Etiologie: ischemisch, hypertensief, valvulair, aritmie, genetisch, toxisch

Diastolisch hartfalen - atriumfibrilleren

Prior to completion, confirm patient has exertional dyspnea and LVEF > 40%.

Enter the points in the fields to the right for all conditions that apply to the patient. ↘

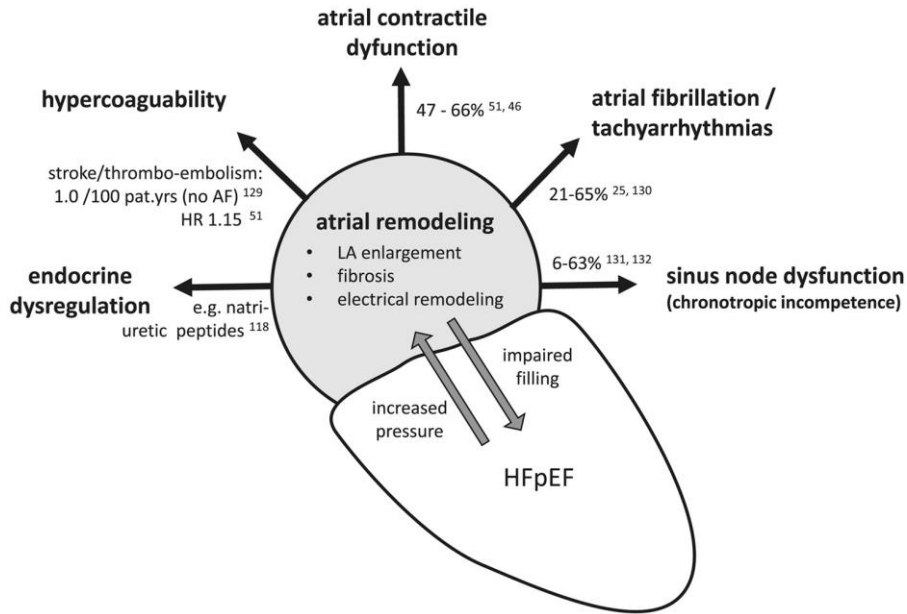
H₂	H Heavy	Body mass index > 30 kg/m ² +2	☐
	H Hypertensive	On > 2 anti-hypertensives +1	☐
F	A trial F ibrillation	Paroxysmal or Persistent AF +3	☐
P	P ulmonary Hypertension	RVSP > 35 mmHg +1	☐
E	E lder	Age > 60 years +1	☐
F	F illing Pressure	E/e ¹ > 9 +1	☐
Score (Sum of above numbers)			☐

Consider sending high probability HFpEF patients for further evaluation

A score of	3	4	5	6+
Indicates a HFpEF probability of	>50%	>70%	>80%	>90%

Vrijwel *Alle* patiënten met atriumfibrilleren hebben diastolische dysfunctie

Atriale remodeling in atriumfibrilleren

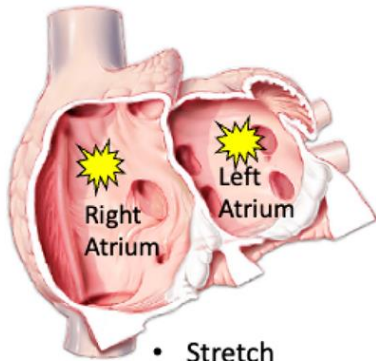

Ontstaat door

- Irregulaire ventriculaire contracties
- Ontbreken van de atriale systole ‘atrial kick’
- Hoge hartfrequentie
- Activatie van het neurohormonale vasoconstrictie (ACE/norepinefrine)

Atriale remodeling in atriumfibrilleren

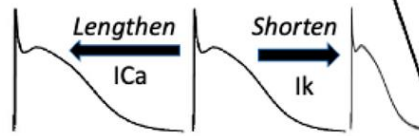
EARLY "Paroxysmal" AF
Mostly Pulmonary Vein based

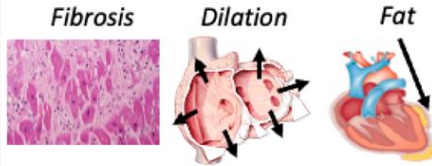
- Stretch
- Alcohol
- Thyrotoxicosis
- Inflammation

Remodeling

Electrical

Structural

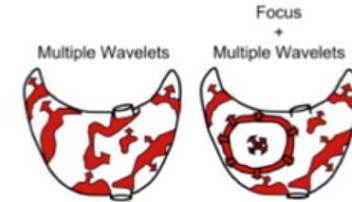
Neural

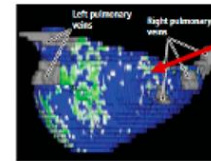
LATE "Persistent" AF
Increasingly Non-Pulmonary Vein based

Electrical

- Spatially Non-Uniform

Structural

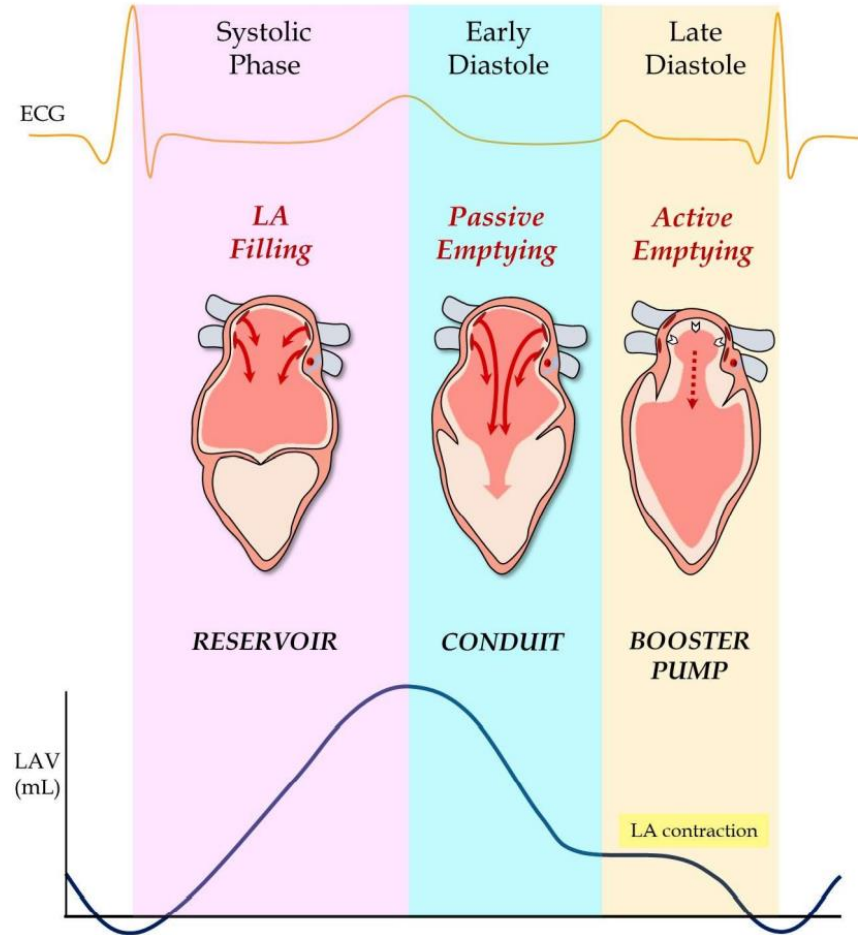

- Fibrosis
- Dilation

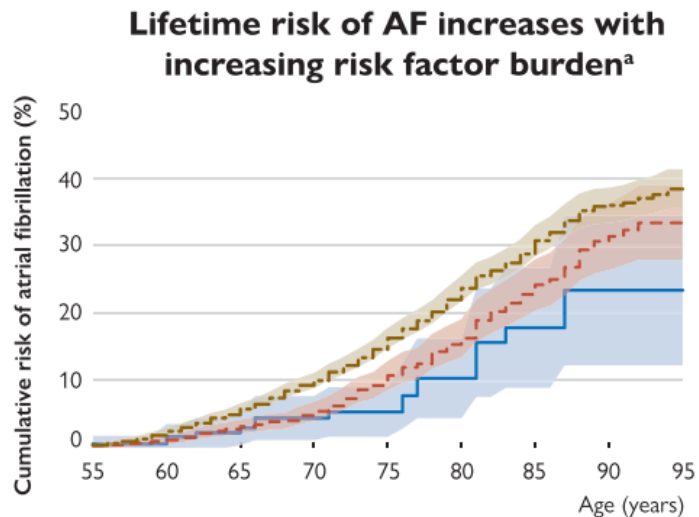
Atriale reverse remodeling

Atriale remodeling in de eerste weken mogelijk partieel reversibel onder invloed van hartfalen medicatie door drukverlagende effect.

- Afname LA volumina

Epidemiologie atriumfibrilleren

Risk Profile^b

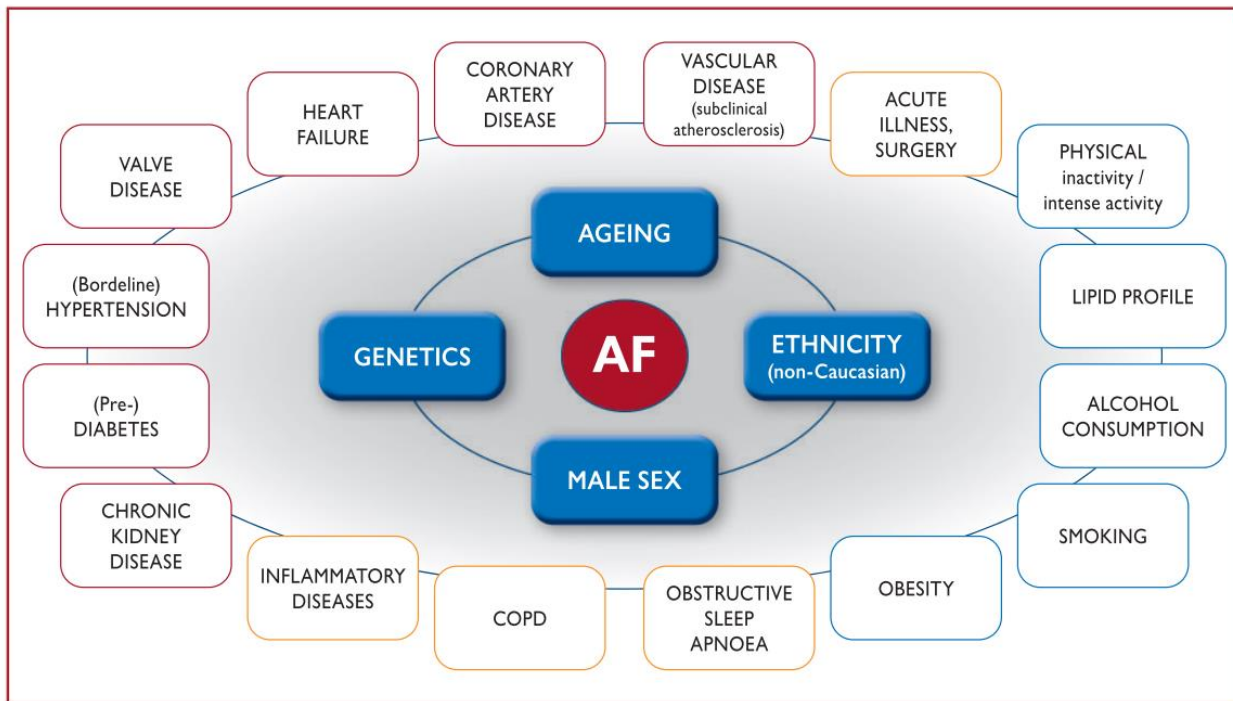
— Optimal	23.4% (12.8% to 34.5%)
- - - Borderline	33.4% (27.9% to 38.9%)
- - - Elevated	38.4% (35.5% to 41.4%)

LIFETIME RISK for AF
1 in 3 individuals

of European ancestry
at index age of 55 years
37.0% (34.3% to 39.6%)

Risicofactoren voor atriumfibrilleren

©ESC 2020

Figure 3 Summary of risk factors for incident AF^{10,22,33,35–72} (Supplementary Table 1 for full list). AF = atrial fibrillation; COPD = chronic obstructive pulmonary disease.

Hartfalen en atriumfibrilleren

15-35% van de patiënten met atriumfibrilleren heeft ook **NYHA II-IV** hartfalen

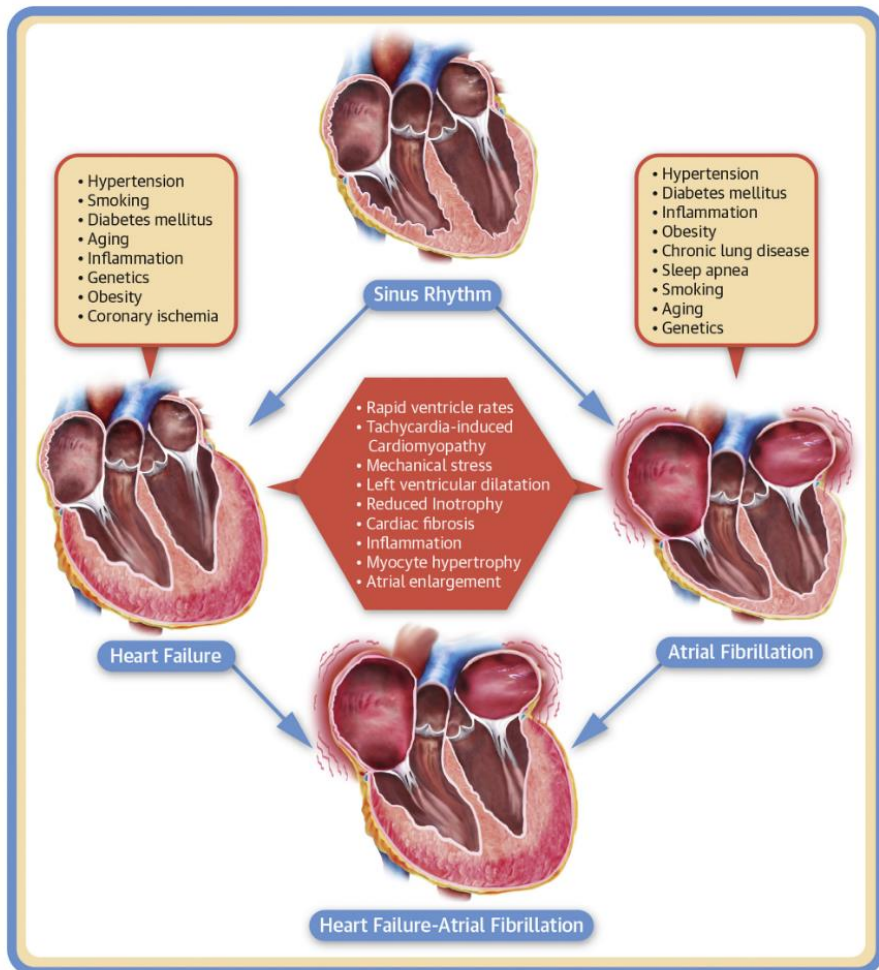
10% van de patiënten met **new onset hartfalen** hebben atriumfibrilleren

- Tachycardiomyopathie door hoge volgfrequentie
- Ten gevolge van de irregulaire ventrikel contracties
- Als primaire onderliggende oorzaak (bv onderliggend DCM etc.)

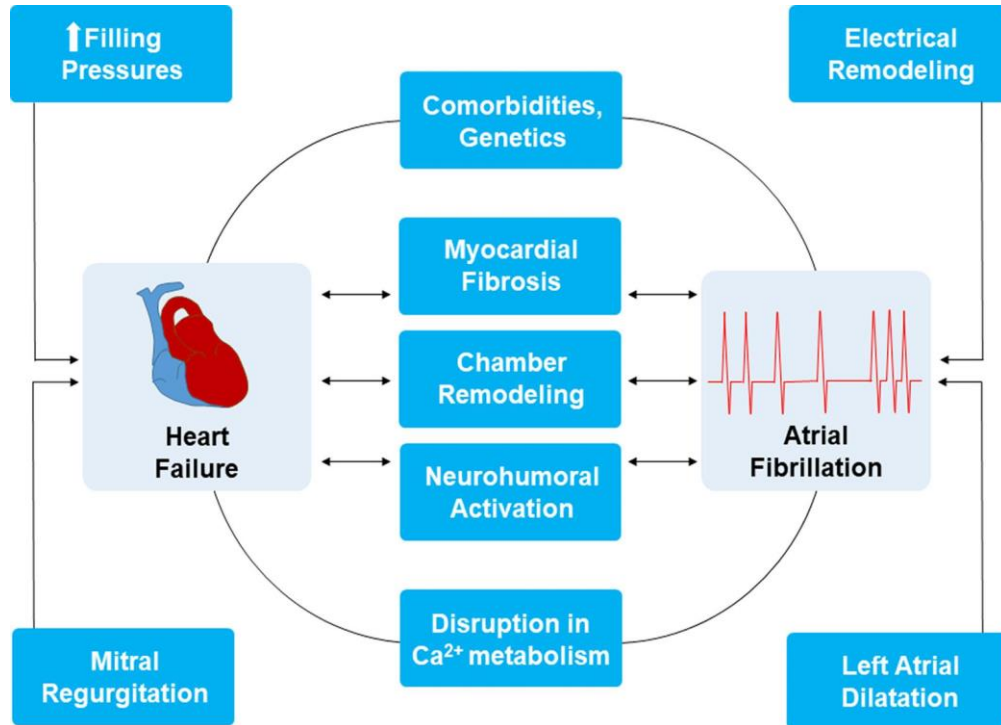
Combinatie van AF met HF heeft synergistisch negatief effect op QoL, hartfalen opnames, inspanningstolerantie

Hartfalen en atriumfibrilleren

Risicofactoren voor atriumfibrilleren tonen veel overeenkomsten met die voor hartfalen

Atriumfibrilleren ten gevolgen van hartfalen

2021 Circulation.
Gopinathannair et al

Overeenkomstige mechanisme in pathofysiologie:

- **Mechano-elektrische feedback**

Atriale dilatatie/rek leidt tot fibrose vorming van de boezem waarbij de geleidingseigenschappen van de boezem veranderen

- **Neurohormonale modulatie**

De verhoogde concentraties van catecholamine en angiotensine II in hartfalen dragen bij aan atriale fibrose

- **Atriale ionkanaal remodeling**

Verandering in het Ca²⁺ ion kanaal tredt op waardoor calcium 'lekkage' in de cardiomyocyt ontstaat

Systolisch hartfalen - tachycardiomyopathie

Verskillende etiologie/consensus:

Aritmie-geïnduceerd hartfalen

De ritmestoornis is de enige factor voor het initiëren van ventriculaire dysfunctie

Aritmie-gemedieerd hartfalen

De ritmestoornis zorgt voor een exacerbatie van de ventriculaire dysfunctie en/of versterkt hartfalen bij patiënten met een concomitante aandoening

Aritmieën

Supraventriculair

- Atriumfibrilleren
- Atriumflutter

Ventriculair

- PVC (high burden >10-20%)
- Ventriculaire tachycardieën

Mechanisme myocardiale dysfunctie

Dyssynchronie

PVC's
RBBB/LBBB
RV Pacing

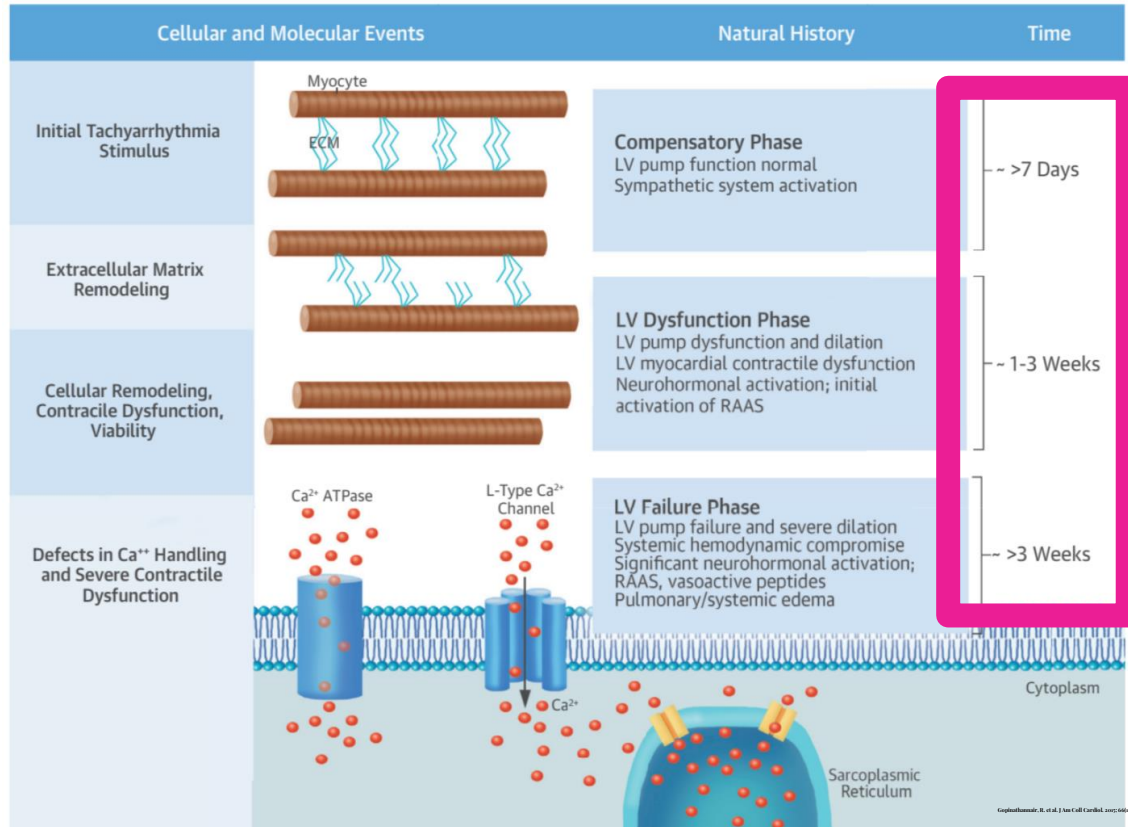
Irregulair ritme

Atriumfibrilleren
Atriale/ventriculaire
ectopie

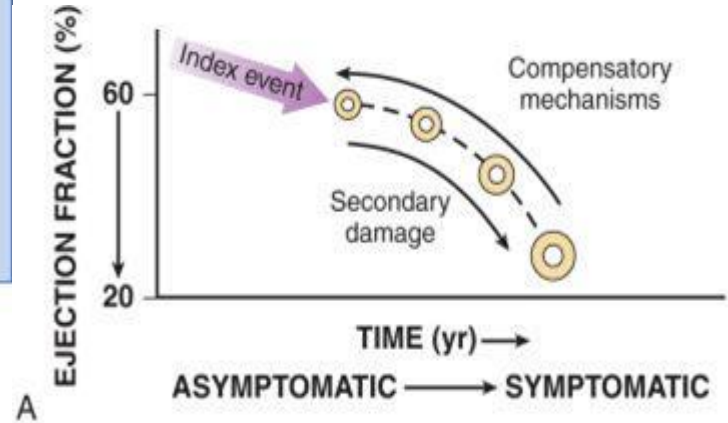
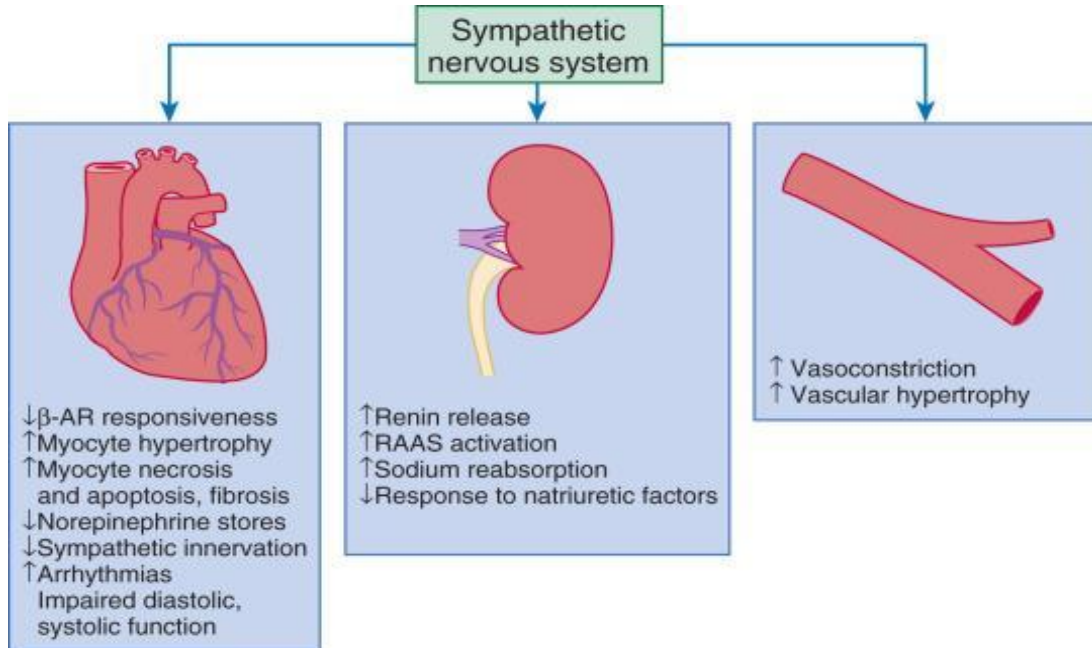
Tachycardie

SVT/AF
VT

Tijdsbeloop tachycardiomyopathie - proefdierenmodel

Onderliggende mechanisme hartfalen

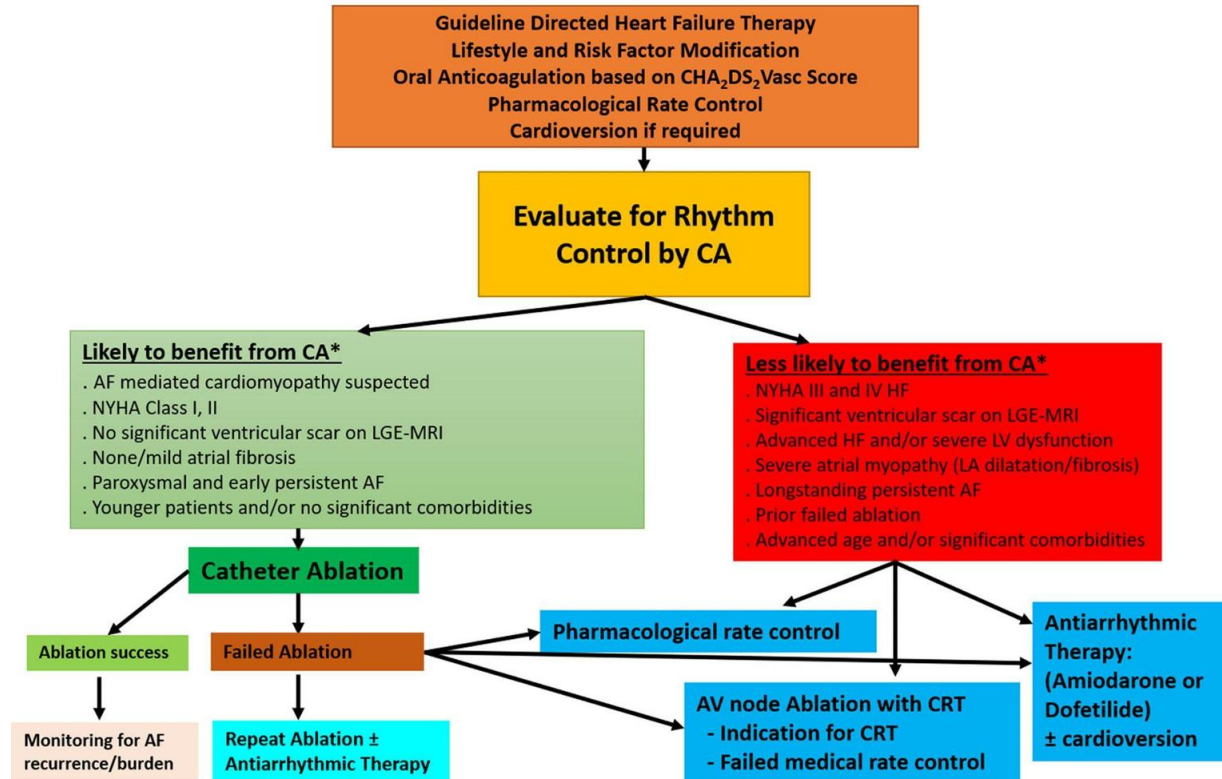

Behandeling hartfalen (tachycardiomyopathie)

Medicamenteuze behandeling zoals bij de ‘standaard’ hartfalen patiënt

- Remming van neurohormonale compensatie mechanismen:
  - Renine-angiotensine-aldosteronsysteem (RAAS)
  - Toename van plasmaconcentraties van vasopressine met verhoogde sympathicusactiviteit
  - Toename van atriale natriuretisch peptide
- Streven naar rustige ventrikel volgrespons bij **euvoemie**
  - Rate controle (bètablokkade/amiodaron)
  - Rhythm controle ((TEE guided) ECV), ablatie (!)

Behandeling van atriumfibrilleren in HFrEF

Bijkomende voordelen hartfalen medicatie op atriumfibrilleren

Non-antiarrhythmic drugs: 'Upstream therapy'

ACEi/ARB: Verlagen het risico op een (recidief) episode van atriumfibrilleren door het verlagen van de LA druk en inhibitie van fibrose door remming RAAS-systeem met daardoor afname LA dilatatie

MRA: Aldosteron draagt mogelijk bij aan het induceren en behouden van AF

Beta-blokkade: Verlaagt de recidiefkans op AF

ARNI's (PROVE-AF)

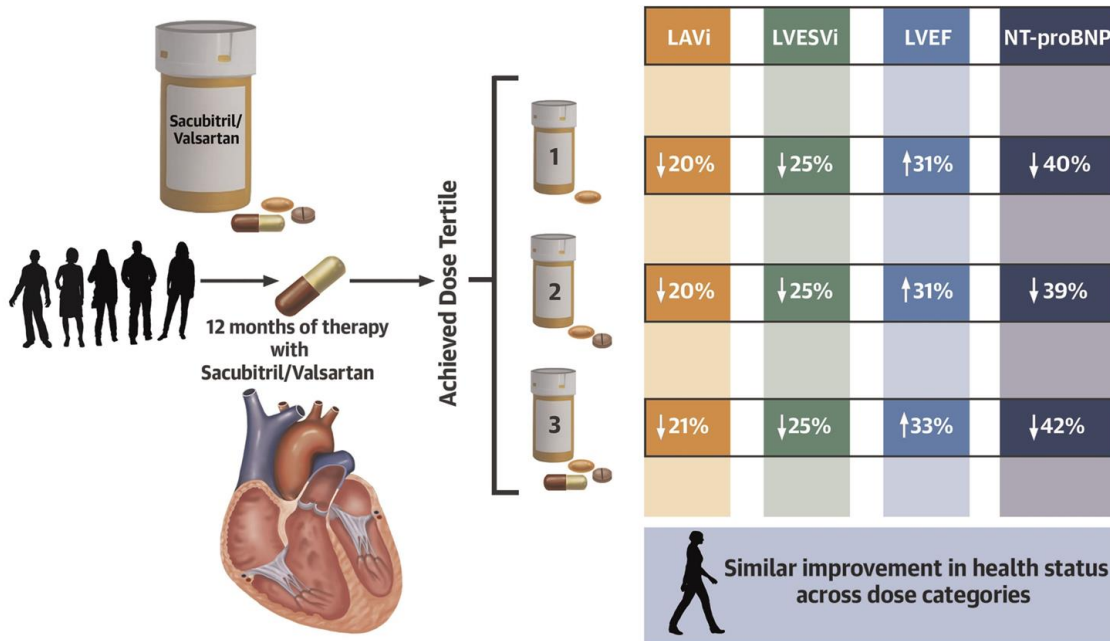
Studiepopulatie (800 pt)

HFrEF (mn ischemisch)

Man > Vrouw, ~65 jaar
30-35% atriumfibrilleren

Sacubitril/valsartan
induceert cardiale
reverse hermodellering
(ook *afname LAVI!*)

CENTRAL ILLUSTRATION: Improvements in Cardiac Function Across Sacubitril/Valsartan Dose Categories

Mohebi R, et al. J Am Coll Cardiol. 2022;80(16):1529-1541.

Effect SGLT2-remming

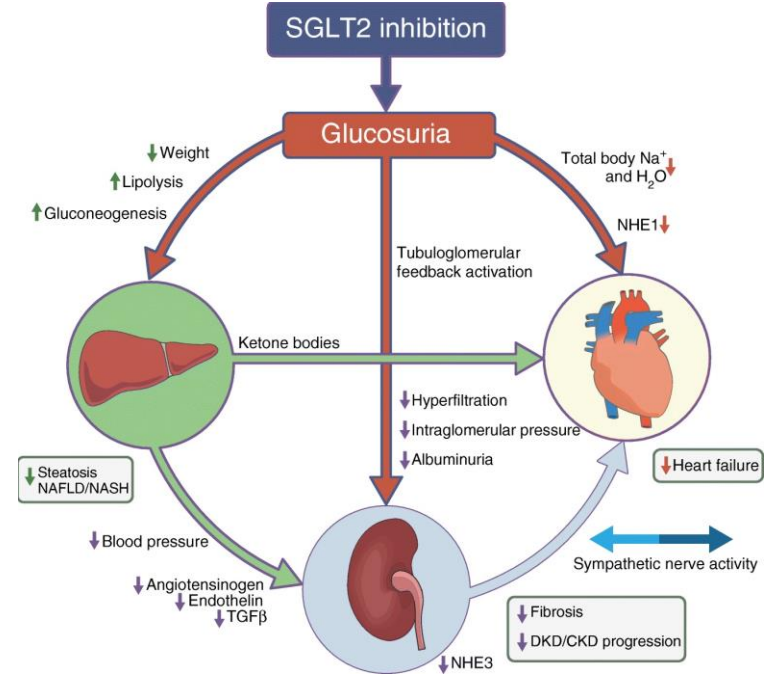
Meta-analyse

Li et al. 2021 (Cardiovascular Diabetologie)

22 trials, Randomisatie *SGLT2* vs. *placebo*
52.000 patienten met DM, CKD of HF

Uitkomsten

AF/Aflut/VT/stroke/hartstiltstand

Significant afname van atriumfibrilleren (RR 0,88) en VT (RR 0,73) bij SGLT2 gebruik

Medicatie in tachycardiomyopathie

Kosteneffectief?

Patient-tailored behandeling

ARNI's *Geen studies met betrekking tot tachycardiomyopathie*

Kosten entresto €140/maand

SGLT-2 *Geen studies met betrekking tot tachycardiomyopathie*

Kosten dapagliflozine €45/maand

Kosten empagliflozine €75/maand

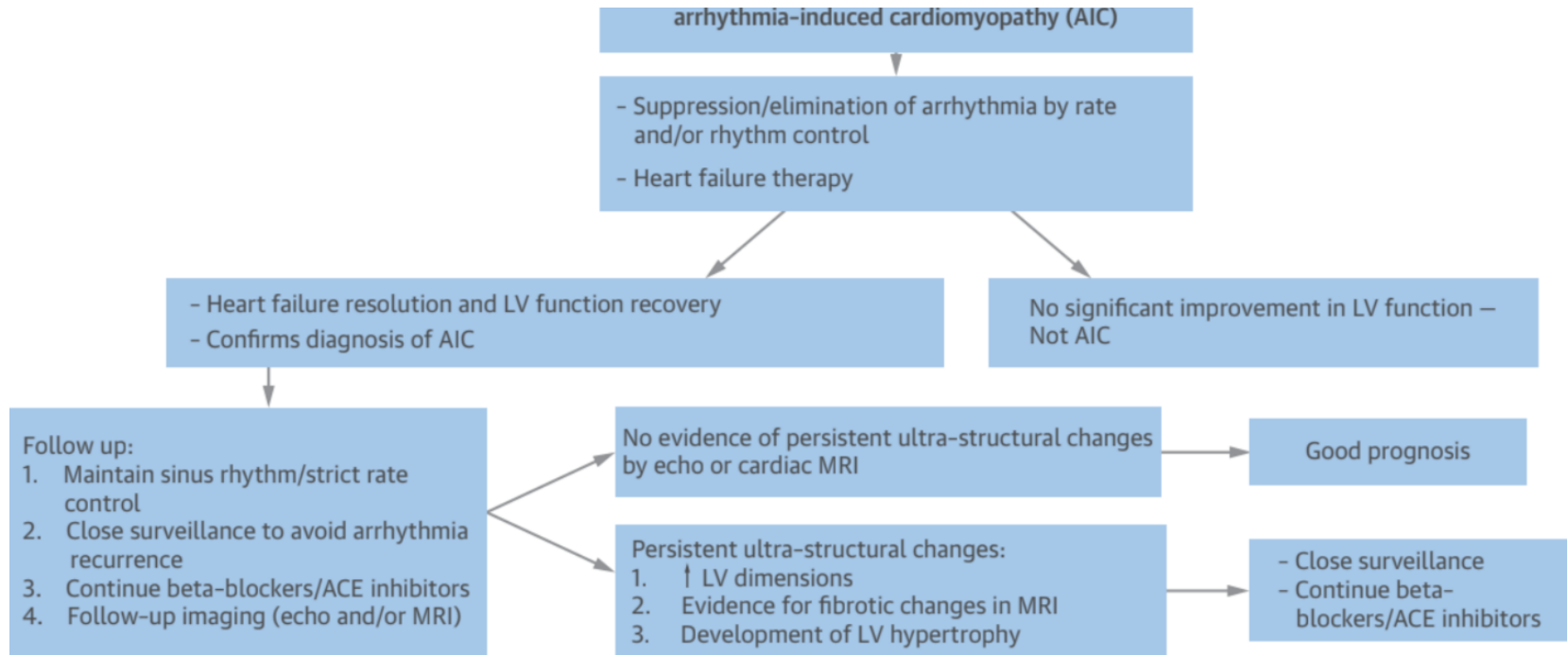
Follow-up tachycardiomyopathie

Herstel van LV functie treed binnen enkele weken tot ongeveer 6 maanden op

—> Reversibele aandoening, maar *normalisatie* LV op micro-niveau?

Advies: follow-up ritme en LV-functie

En dan...?

Take home message

- Combinatie HF en AF drastische verslechtering op QoL
- Tachycardiomyopathie vaak niet een op zichzelf staande aandoening:
  - *Onderliggende DCM?!*
- Behandelen als hartfalen volgens ESC guidelines
- Bij herstel van LV-functie, kans op recidief
- Hartfalen medicatie continueren

Vragen?